



R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

4. Quandoquidem tribus modis hoc celebratur, approbatur primus modus,
& secundus, non verò tertius.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

ferretur debitum, & creditum in libris dari, & accepti, ut Italicè dicimus: *Passar le partite*: ita in casu nostro, &c.

2. Non igitur solutio est fida, ut putant adversarii, sed vera, & realis, unde, & cambium erit reale, & non fictum. Nec solutio cum lucro Cambii facti Panormi solvitur in eodem loco, id est, Panormi, quod esset usura, sed Placentiæ, ubi finitur primum Cambium, & pari modo recambium factum Placentiæ, non solvitur Placentiæ, ubi institutum est, sed Panormi.

3. Nec obstat, quod in hoc Cambio, cuius natura, ex meliori opinione, assimilatur contractui emptionis, & venditionis, nihil adsit, quod ematur, quia deberet emi pecunia absens, id est, quæ sit, Placentiæ, ut dictum est *supra*, at ibi nulla pecunia est Caii, sed solum in Codice, & libro rationum transferuntur credita, & debita; non obstat, inquam, nam falsum est, quod non adsit aliquo modo pecunia, ipse enim literæ, seu chirographa, seu libri, qui continentur credita, tanti plus minus valent, quanti ipsa pecunia numerata, nam propterea potest dici, ibi adesse pecuniam, sed verò virtutem, seu æqualitatem, & quæ sufficientissima sit, ad veram solutionem faciendam.

4. Nec item obstat, quod Campfarius videatur obligari, sumere pro suo correspondente illum ipsum hominem, qui est correspondens Campfiori, non inquam, obstat propter duas rationes. Primum, quia ad hoc non cogitur campfarius, ut notavimus *supra*, immò addo, sic Campfario fieri Beneficium, dum promptè ipsi offertur à Campfore correspondens in loco, ubi campfarius difficillimè illam inveniret. Ita Lessius loco citato, numero secundo.

Secundo, quia, etiam si cogeretur, illi non fieret iniuria, quilibet enim est Dominus, & arbitri sui rei, & quilibet habet ius apponendi condiciones, quas vult, dummodo non sit contra naturam contractus, quem celebrat, ut certè hæc non est, & dummodo, si conditio addat aliquod onus, illud compensetur, ut sanè in hoc casu, de quo loquimur compensatur; nam audio, de facto semper aliquid diminui de pretio debito Campfiori, scilicet octavam quandam partem, quam partem octavam libenter minuit Campfior, quia suæ utilitati cedit, quod Campfarii se obligant ad sumendum eundem correspondentem, qui est Campfioris.

5. Quæres hæc occasione primum, Quanta merces detur his correspondentibus, seu Procuratoribus pro labore, & industria, quam adhibent in cambiando aliorum nomine, & in scribendo, numerando, mittendo literas, &c.

Respondeo apud Delugo d. 28. de *Iust. n. 72. §. 2.º*, in singulis Nundinis solere dari tertiam partem aurei pro singulis centenariis, quam provisionem vocari, *supra* diximus, quod ferè coincidit cum dicto Lessii l. c. n. 50. afferentis solere dari binos, vel ternos aureos in singulis millenarios.

6. Quæres secundò, Quanam est utilitas, quæ nascitur Campfiori ex eo, quod Campfarius acceptet pro suo correspondente eandem, qui est campfioris?

Respondeo. Prima utilitas est, ut suo amico, seu correspondenti acrecant salaria, seu pensiones ex his novis negotiis, quæ ille suscepit in gratiam campfiorum.

Secunda utilitas est, quia deinde invicem, quid simile committeret fortè correspondens Placentinus huic Mercatori Panormitano, & ita hic Panormitanus lucrabitur suas similes provisiones.

Tertia utilitas est, ut ille correspondens habeat multa credita ex Recambiis, per quæ multis fortè debitis Mercatoris Panormitani satisfacere possit.

Quarta, ne alii, qui campfioris familiares non sunt, cognoscant rationem negotiorum ipsius campfioris, quod permaximè cavent prudentes Mercatores.

Quinta, ne se campfor exponat periculo deoquendi si non tutum habeat correspondentem, sicuti tutum cognoscit suum.

Par. III.

§. IV. Quandoquidem tribus modis Cambium cum Recambio celebrari potest, approbatur primum, & secundus, sed reprobaturs tertius.

1. A Sero primum, licitum esse Cambium cum Recambio, si supponas, prædictum Procuratorem Seium habere pecuniam propriam, vel credita propria, vel habere apud se pecuniam Titii Campfioris, vel credita alia exigibilia ejusdem Titii (alias inquam, præter dictum Creditum ex primo Cambio; nam, quando non adest, nisi hoc creditum, dicitur, *mox num. tertio*) de quibus Seius disponere possit (quæ sunt pecunie virtuales, & idem Seius det Caio, seu sibi ipsi, ut Correspondenti ejusdem Caii totum illud pecuniam, quod necessarium est ad extinguendum primum Cambium; det, inquam, vel mutuo, vel ad novum Cambium, seu, quod idem nunc est, ad Recambium Panormi solvendum; quia pecunia actuali, vel virtuali, id est, credito per dictum Recambium, vel Mutuum, habito, solvat Caius, seu extinguat primum Cambium, solvitur Recambium, seu Mutuum, postea Panormi. Aliter, inquam, hunc modum cambiendi esse licitum. Ratio est, quia tunc jam habet Caius, seu Seius, ut Caii Correspondens, pecuniam, sive actualem, sive æquivalentem seu virtualem (taliam enim, ut sæpè diximus, sunt credita illa exigibilia) qua ipse solvit primum Cambium. Quoniam autem primum cambium modo dicto solutum, iustum est, sequitur quod etiam sit iustum Recambium, id est, cambium secundum, quod solvetur postea Panormi, & etiam sint iusta omnia Recambia, quæ modo supradicto sine fraude continuabuntur, quia easdem condiciones prorsus hæc continuata Recambia habent, quas habet primum cambium, ut supponimus.

2. Aliter secundò, esse etiam, immò multò magis, licitum, si supponas campfarium, id est, Caium habere amicum nomine, v. g. Antonium, Placentiæ, qui Antonius cum habeat, unde solvat, literas pro ipso Caio acceptet, & solvat. Ratio est clara, nam qui per amicum solvit, satis dicitur solvere per seipsum. Atque idem erit, si ad Antonium non scribat Caius, sed scribat Titius campfor dicens, ut sub sua fide Antonius acceptet, solvatque cambium Seio correspondenti ipsius Titii. Ratio est, quia pari modo tunc solvit Caius per alium; id quod est perinde, ac si per seipsum solvat.

3. Hæc duo dicta jam sunt ætate nostra, vel satis certa, vel satis probabilia, (quamvis Sciam, nonnullos citatos §. *præced. n. 1.* mordicus priori dicto contradixisse) unde sequitur, ut cambium, & recambium usurpata altero ex his modis dictis n. 1. & 2. iustè, & licitè apud banos negotiatores exerceri possint. Ita DD. citati d. §. *præced. n. 1.*

Iam verò maxima difficultas est: An sit etiam licitus tertius alius modus; Quando scilicet prædictus Seius correspondens utriusque scilicet Caii, & Titii nihil aliud habeat nisi ipsum creditum Titii contra Caium.

4. Et difficultas consistit in eo: An tunc Caio possit Seius vendere, vel mutare, vel ad Cambium solvendum Panormi, dare illud creditum, quod certè etiam, & ipsum est pecunia virtualis, sicut cætera alia credita, qua virtuali pecunia habita, vel per emptionem, vel per recambium, vel quocunque simili tandem modo à Caio, idem Caius, seu Seius, ut Caii correspondens, solvat primum cambium, illudque extinguat, sicuti modò n. 1. extinguere idem cambium potuit Seius, mutando, vel dando ipsi Caio ad recambium, credita, quæ erant alia ab hoc credito primi cambii, quod nunc primum solvendum, seu extinguendum est Placentiæ.

5. Et quidem aliqui, quos non nominat D. Iugo, d. 28. de *Iust. n. 92.* affirmant, licitè possi. Primum, quia etiam illud creditum est pretio æstimabile. Quare sicuti illud posset vendi, mutuari, dari ad cambium aliis, sic poterit Caio, seu ejus Procuratori: quo habito, quasi habita pecunia poterit Caius primum cambium solvere.

B b 2

6. Secun

6. Secundò quia Scius Procurator Titii, posito, quod in sua potestate est hoc æd tum, de quo disponere potest, iam habet fidem quia tantum ab alio Tertio mutuari possit: ergo iam est potens dare Caio pecuniam, q: æ non sit ipsammet credendum, quam potentiam satis esse, docet Celsus lib. 2. cap. 23. n. 2. 61. ad iustificandum hoc cambium.

7. Verum ipse Delugo l. c. cum quo sentio, & Patres Sacre Congregationis apud eundem, nolunt, id tanquam licitū admittere. Ratio potissima brevis est, quia-
quavis ejusmodi creditum contra Caium possit aliis vendi vel dari ad cambium, non tamen potest ipse Caius debitori, seu, quod nunc idem est, prædicto Scio, qui est corripens dicti Caii debitoris. Id autem, probatur facile, nam ex hac donatione, seu venditione confurgeret in Caium Jus Jutitiae ad se ipsum, quod est impossibile, cum Jus Jutitiae essentialiter sit ad alterum. Sequela probatur, quia sic Caius emeret creditum contra se ipsum; emeret enim Jus exigendi illam pecuniam à se ipso: ergo confurgeret Jus Jutitiae contra se.

¶ 8. Quod si dicas, emere ejusmodi creditum, nihil aliud esse, nisi ipsi Caio remitti debitum, sane tunc aliud fortius argumentum sic urgebit: Emere hoc creditum nihil est aliud per te, nisi remitti à Creditore debitum, seu haberi illud pro soluto. Ergo si sic iam est solutum, seu extinctum debitum cambii, nihil postea poterit solvi, seu extinguí, quia iam supponis per hanc transiitionem omne debitum esse solutum, & extinctum: non poterit enim, *vo vi*, quod iam antea solutum fuit.

9. Confirmatur, quia cambium est essentialiter penunitium pecunæ cum pecuniâ; ergo duplex interveniens del. et pecuniâ, sive talis, sive virtualis, suu in credito, non inueni altera, quam do, altera, quam recipio; sed in casu nostro unum est credidum, atque adeo una p. cunia; ergo tunc non penunitabitur una pecuniâ cum alia, ergo non erit cambium, ergo neque hæc remissio erit solutio cambi.

10. Dices: Eito, hæc sit mera remissio, atque adeo non sit solutio vera cambii, satis nobis est, quod jam per diem remissionem extingatur primum cambium; si hoc autem extincto, accipiet immediate postea Caius, seu Scjus ut Caji correspondens, pecuniam ad secundum cambium, seu ad recambium solvendam Panormi, nam vult voluntate ex gratitudine solvere capitale, & lucra primi cambii, licet illi immediate antea remissa, & quæ est doctrina Naldi alibi à nobis *supra*, §. 2. n. 6.

11. Respondeo, id ipe iuravit aliquo tandem modo defendi posse, non adeo sum hebes, ut non videam: tamen negare non potes, esse & non nullum, & incredibile, ut ejusmodi modus ferio, & non palliare ad regendam titulam fiat: nunquam enim mihi persuadebis Mercatoris, seu camporis, in suo inhiantem lucro, seu Scium prædictum nomine camporis, ex vero animo remittere totum creditum, Nec tamen mihi persuadeberis poteris, inopem campisarium velle retrodonare pecuniam, quæ sibi remissa est, quinqueque immediate ante, ut sibi remissam acceptaret, vellemque, se continere debitorem ejus pecuniarum, ejus solutio ipsi condonata iam fuit.

12. Ad rationem contrariæ opinionis allatam *num. 5.*
jam patet, quia illud creditum est vendibile alteri, non
vero ipsi Cain debitori.

Ad aliam vero *num. 6.* facile respondetur, nam esto, possit dictus Seius mutuo accipere ab aliis, ac de facto non accipit, sed vendit, seu dat. Caio illud ipsum creditum, quod habet contra eundem Caium; id, quod jam inane prorsus esse ad effectum, de quo loquimur, probatum est. *Lessius* ergo dicto *num. 7.* allatus, si admittendus est, debet intelligi sano modo, nimirum quod sufficiat posse pecuniam mutuari, sed cum effectu, ut scilicet res ipsa mutuetur.

13. Verum, obijcies contra hanc doctrinam nostram sic. Multi Doctores vocant probabilem opinionem affirmantem, cum uno illo credito posse exhiberi totum hoc negotium, multò magis, quia hæc sententia dicitur ap-

probata à Pio Quinto pro Bononienſibus, ergo nec
cur illa reſci, etiam in praxi poſſit.

14. Respondeo : Nec Pius Quintus, nec Doctor
qui nominatim citantur pro sententia affirmati Jacopo
de nostro casu, seu expresse de calibus, seu modo
cambiandi *num.* 1. & 2. allatis, eosque solum appo-
doctores, quos ego legere potui : Quare nulli contra
nostram doctrinam evinci auctoritate illorum possit.
Verba aliquorum ex his in medium proferatur.

17. Et quidem incipiamus à verbis *Pi V* quoque, ubi licet fuerint data ad Bononienses, ejusdemque fuisse, *per persona possit dar damari à Cambio, e farache le lettere non recapitate sopra essi datori, e così tenerli in à Cambio che saranno rimborzati da chi haver à prefati datori.* *Pius.* Qui approbat quidem Cambium, & recomendat, sed nihil statuit de modo cambiandi, sive de primo, sive de secundo, sive de tertio paulo ante à nobis indicatum, id enim reliquit Theologis decernendum.

16. Quid Doctores, sufficere asserbe tunc, qui magis apparenter alicui videi possent sufficere. Primus quasi agmen ducens sit *Pollex* *lib. 1. cap. 1. uim. 61.* Verum ejus verba sunt hujusmodi: *Sic ubi binum esset injustum, id ideo esset quia Campaniarum esset pecunias in eo loco. At sufficere, habere in creta ubi Amicum, qui casili det munus, vel ad Cambisiam non docet NAVARRUS, Hac ille Notas in Creto dicitur Amicum, qui eas det munus, nunquam vero dici, idem credio.*

17. Secundò, solet citari Marcus Sertius, *l. 1. §. 1. de iur. iur. l. 4.* At iple sic habet: Probabile est, si cum eo quod dicitur ad locum ubi Campsarius, nec alio primum, nec sciam, nec Correspondentem aut Praeambulum habet, sed Campsor exhibet Cäpsaria sumum Falsum, quod ille respondet, & solvat ex pecuniis ipsius sine Campsio, postea eandem pecuniam per aliud Cambium redditur.

Vides? Nihil de nostro casu circa illud unum cat-
tum, nam *ex pecuniis ipsius Camporis*, dicitur qui pri-
mus cambiendi modus allatus, & approbatus à nobis
num. 1. non verò dicit *ex illo solo credito*, qui est
cambiendi modus, à nobis *n. 7.* reprobatus.

18. Tertio, citant aliqui Dianam p. 1. tr. 8. ref. 6. p. 1. tr. 8. ref. 6. 7. Sed ejus verba dicte prime partis, sic habentur: Si Campfor mittat licet ad propriam Dianam, quibus mediaturibus, ex pecunia sua, vel aliena Fañore illi Labium ab ipso Fañore collatum perfolvat, debet illi per duos liceras ad eundem rursus remisso, cur non dicatur eadem Campfori, ut ex sua propria pecunia illud finiat perfolvatur? Hæcibi.

Deinde vero in dicta p. 9. loc. cit. eandem Doct.
nam ita confirmat, ut prout nihil aliud addat præter
proponit enim in hunc modum: *Alii tenent quod
quando Responsor ex pecuniis infus Camptis camptis
primum Cambium, modo quo dictum est in primo partu*
Et sic respondet, Negativam sententiam probabilem
esse existimavi loc. cit. & consulendam: affirmativam
tamen probabilem esse dixi. Hæc ille. In quibus locis
de casu, de quo nos loquimur.

19. Dices, ergo Diana p. 1. r. 8. ref. 3. libi ipi
gnat, nam alibi docet, Correspondentem completo pi-
le esse pauperrimum. Si ergo potest esse pauperrimum
nihil aliud habebit, nisi unum illud creditum compli-
catis. Scilicet totum hoc negotium expediendum sit.

20. Respondeo, Diannam sibi non esse repugnans
nam statim addit: *Dūmodo substantialia supradicta Con-*
talis Correspondens efficiat, literasque mittat, & alia necesse-
ria faciat. At suprà, tanquam necessarium posuit, ut Con-

legit probabile, confundit cum alio, quod ejusmodi fortasse non est. Id timeo, ne occurrat in Tractatu de Cambiis, nam dum legis, multos Auctores citati pro approbationibus cambium ad Numulinas expediendum à Correspondente campforis, etiam pauperis, putas, citari item pro eo casu, quo nonnisi per illud unum creditum ejusdem campforis, modo à nobis explicato, & rejecto, expeditur. Prudentius igitur Delugo loco citato, cum aliquos Doctores affectat approbantes ejusmodi cambium, signatè notat num. 77. illos docere, esse id licitum cum aliquibus moderatioribus, inter quas prof. Etò hæc, de qua hæctenus disputavimus, præcipuum locum tenere debet, ut scilicet habeatur alia pecunia, sive realiter, sive æquivalenter, præter ipsum unum creditum, quod est contra campforium.

§. V. Praxis, quoad eos, qui sumunt operâ alterius, ad expedienda Cambia, & Recambia.

1. Posita jam nostra sententia, practicè omnino suscipienda, sic, claritatis gratia, quotidianum casum proponamus, & dissolvamus.

2. Vidua, vel quilibet non Mercator dat viro indigenti, verbi gratià Caio, centum aureos ad Cambium, sive Neapoli, sive Placentiæ, sive alibi solvendum; & quia neuter habet ibi Correspondentem, confugiunt ad hominem, verbi gratià, nomine Antonium, hic Patronum existentem, qui habet in illis locis Correspondentem, seu Procuratorem nomine Scium, & rogant, ut ipse Antonius acceptet, dirigatque dicti cambii negotium. Annuit Antonius, format literas juxta formulas cambii, & mittit ad suum dictum Correspondentem Scium, idque nomine Viduæ, & Caii prædictorum sic volentium, qui Scius acceptat, solvit, remittitque Recambium. Tunc autem, tum Antonius, tum Scius licet pro suis laboribus confectas acquirunt Provisiones. Potestne igitur sine injustitia, vel peccato adiri prædictus Antonius quicunque tandem in sit; & quemcumque habeat Correspondentem?

3. Respondeo, esse bene ex prædictis distinguendum. Si enim Antonius, ejusque Correspondens sint viri locupletes vel qui habeant alia contra alios credita, licet, & justè ad eorum operam confugietur: sed injustè, & illicitè, si sint ita pauperes, ut non habeant alia credita, de quibus disponere possint, nisi illud illius Viduæ. Ratio ex proximè allatis ducenda est. Nam, si habent pecuniam, vel alia credita, potest Correspondens in primo cambio, & Antonius in Recambio, vel Recambis (quæ subinde solent continuatè fieri) mutare pecuniam Caio, vel eandem dare ad Cambium eidem Caio. Potest, inquam, & de facto; licet enim id à Mercatoribus explicite non advertatur, cum tamen ipsi habeant intentionem expediendi cambia, meliori modo, quo licet possint, tacite mutant, vel dant ad cambium, quando pecuniam, vel illa alia credita habentes, transferunt credita; & debita in libros rationum dari, & accepti. Verum, si dictus Antonius, ejusque Correspondens, nec pecuniam habent, nec prædicta alia credita, non possunt, nisi illud unicum creditum, quod habent, vendere, vel dare mutuum ipsi debitori Caio vel ejus Procuratori, quod tamen non est aptum, ad extinguendum primum cambium jam §. præcedente, probatum est.

4. Quod si ponas, Antonium pauperem, & omnino ineptum, sed Scium Correspondentem divitem, seu modo dicto idoneum ad solvendum cambium, tunc dico, posse justè, & licet fieri primum cambium, quod extinguere debet Scius, qui habet unde, sed non posse justè, & licet fieri Recambium, quod debet extinguere Antonius, qui supponitur non habere, unde solvat.

5. Quoniam ergo; in nostris Regionibus, ex illis qui hoc officium continuandi cambia exercent, aliqui

sunt locupletes, qualis sunt Mercatores satis à nobis cogniti, qui mercaturam exercent, unde, & præsumuntur habere alibi Correspondentes, qui, vel ex se, vel ex ipsorum Mercatorum bonis apti sint; Aliqui vero sint satis pauperes, qui contra, præsumuntur, nonnisi sibi similes habere Correspondentes, idcirco ego semper consilium dedi, ut probi Negotiatores ad Mercatores illos locupletes confugerent, solitas ipsis dantes provisiones pro tali continuatione, semper enim judicavi, illicitè, atque adeo cum æquæ restitutionis recurri ad pauperes illos Continuatores, sique propter rationem jam dictam quia sicuti Mercatores illi præsumuntur habere pecuniam aliam, vel alia credita, sic hi pauperes non habere, præsumuntur. Hinc etiam sequitur, ut pauperes hi Continuatores non possint justè accipere provisiones, cum nullam operam utilem exhibeant, dum ad nullum cambium reale, vel solvendum, vel finendum concurrunt; Vt interius tacam non semel contragisse, hos Continuatores infimè note, ne literas missis quidem, sed ad suum arbitrium domi conscripserint, quas voluerit; qua ratione illud cambium siccum, & usurarium fuisse vel carere videt.

6. Atque ex his etiam cognita nobis erit praxis, quam hæc declarandam non multò ante §. 1. art. 26. promisi, qua ratione scilicet se gerat Vidua, & quicumque homo non magnæ literaturæ, qui non cognoscunt tot conditiones, quot in cambio justo intercurrere debent. Dico enim prudentes, & sine rationabili scrupulo hos, posse dare cambium Mercatoribus locupletibus, nec manifestè malis, qui sub sua cura recipiunt expedire ea, quæ sunt necessaria ad Cambium, & Recambium; & de hoc modo dicam clariùs, §. 7.

Dico item, te posse dare ad cambium, cuiuslibet, confugiendo tamen promittendis, remittendisque litteris, non quidem ad illos inopes Continuatores, sed ad prædictos Mercatores, qui hæc negotia cambiorum exercere solent quia sic prudenter præsumere potes, hos, ut expertos non errare, & ut bonos, nolle facere in conditionibus necessariò ponendis, ac denique, ut divites habere, unde cambia prædictis duobus illis modis licitis solvant.

Dico: Delictum nunquam est præsumendum, ergo cur ego d. beam præsumere illos, quamvis inopes continuatores delinquere, & injustam praxim solvendi cambia exercere; judicabo bonos, & bona fide ad eos, eorumque correspondentes confugiam.

7. Resp. Delictum nunquam est præsumendum, ut hominè ad aliquam praxim condemnem. At ut in x. conscientiæ consulam, & ut certò & justo titulo lucrum ex alienis pecuniis accipiam, debeo non sub dubio, sed certò iustitiam cognoscere, quæ certitudo hic, spectata illorum inopia, non adest. Et quidem magni momenti est prædicta ratio; non enim ego possum (ut alibi fusiùs dictum est) mihi sumere rem certò alienam ab alio possitam si debitem esse meam, quia illi faveret possessor; ergo, neque ego possum lucrum ex pecunia, quæ alius certò, ut suam possidet mihi sumere, prætextu cambii, de quo dubito, an sit verum, & justum, atque adeo, an adit mihi verus titulus sumendi.

8. Respondeo secundo, delictum non esse præsumendum in dubio, & quando non adest evidens conjectura delicti, at nunc videor satis prudenter dubitare, spectata paupertate dictorum continuatorum, ipsos alia credita non habere, de quibus disponere possint.

9. Dico (de quo disponere possint) nam etiam si habeant credita aliorum, qui pari modo ad ipsos confugiunt, si tamen eorum creditorum ipsi non sunt Domini, nec à Domino liberam habent potestatem de iis disponendi; qua ratione ea credita valent aliis vendi, vel dari; certè nulliter dat utur. Quod si ejusmodi correspondentes, quamvis pauperes de prædictis aliorum creditis disponere ex Dominorum voluntate possint (quod in his pauperibus non est præsumendum) jam non est, mus in casu, nec enim jam alia credita haberent, quæ dare possent ad cambium, vel mutare, &c.

10. Denique propter hæc, & similia viri timorati tantum illud consilium dant, ut in contractu Cambii, qui